

Lausunto

28.8.2025

VN/24196/2023
VN/24196/2023-TEM-26

TEM lausunto työperäistä hyväksikäyttöä koskevan rikoslainsäädännön muuttamisesta

Oikeusministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa työryhmämietinnöstä "Työperäistä hyväksikäyttöä koskevan sääntelyn muuttaminen".

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan, että kiskonnantapaista työsyryntää koskeva rikossäännös korvattaisiin uudella säännöksellä nimeltään kiskonta työelämässä. Uutena rikoksena säädettäisiin rangaistavaksi myös törkeä kiskonta työelämässä, josta tuomittaisiin vähintään neljän kuukauden ja enintään neljän vuoden vankeusrangaistus. Oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotettaisiin kiskontaan työelämässä ja törkeään kiskontaan työelämässä.

Liiketoimintakiellosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että liiketoimintakielloon voitaisiin määrätä, jos liiketoiminnassa on syyllistytty törkeään kiskontaan työelämässä tai törkeään kiskontaan työelämässä. Pakkokeinolakia muutettaisiin siten, että telekuuntelun mahdollistavien rikosten listaan lisättäisiin törkeä kiskonta työelämässä. Lisäksi ehdotetaan rikoslain muuttamisen johdosta tarvittavien muutosten tekemistä muuhun lainsäädäntöön.

Työ- ja elinkeinoministeriö on ollut edustettuna työryhmässä ja se on osallistunut mietinnön valmisteluun. Työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan kuuluu esityksen osalta työperäinen maahanmuutto, työperäisen hyväksikäytön torjunta ja työeläinsäädäntö. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää ehdotusten tavoitteita ja esitettyjä muutoksia perusteltuina. Ehdotettavat muutokset voisivat edesauttaa viranomaisten työperäisen hyväksikäytön vastaista toimintaa ja vahvistaisivat työperäisen hyväksikäytön uhrien asemaa ja oikeusturvaa. Mietinnössä on arvioitu, että muutoksilla voisi olla myös laajempia myönteisiä vaikutuksia työmarkkinoiden toimintaan, koska rangaistavuuden alan selkeytyessä työperäisen hyväksikäytön keinot eivät enää näyttäytyisi voitontavoittelun kannalta yhtä houkuttelevina. Näin muutokset voisivat vaikuttaa myönteisesti myös laillisesti toimiviin yrityksiin ja työnantajiin sekä harmaata taloutta ehkäisevästi. Esityksen jatkovalmistelussa näitä yritysvaikutusvaikutusten arviointoja voisi mahdollisuuksien mukaan vielä laventaa.

Ehdotuksilla pyritään puuttamaan työelämässä tapahtuviin väärinkäytöksiin, jotka eivät täytä ihmiskaupan tunnusmerkkejä. Kuten mietinnöstä ilmenee, on työperäistä hyväksikäyttöä käsitelty useassa rangaistussäännöksessä ja käytännössä on voinut ilmetä tilanteita, joissa rajanveto eri rikosnimikkeiden välillä on ollut vaikeaa. Lisäksi syrjintävertailun tekeminen on joissakin tilanteissa ollut haastavaa. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan uudet säännökset, jota eivät rakennu syrjintäolettaaman varaan, selkeyttävät oikeustilaa. Ministeriö toteaa kuitenkin, että osittain rajanvetoa täytyy kuitenkin jatkossakin tehdä, esimerkiksi ihmiskaupan ja työsyryntään kohdalla.

Mietinnössä päädyttiin ratkaisuun, jossa uutta rikosnimikettä edotetaan sijoitettavaksi rikoslain 47 lukuun. Tämä tarkoittaa, että se soveltuu vain työsuhteessa tehtävään työhön. Tältä osin arvioinnin lähtökohtana on työsuhtesopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:ssä säädettyjen työsuhteen tunnusmerkkien täyttyminen. Työelämässä voi kuitenkin ilmetä tilanteita, joissa henkilöä on hyväksikäytetty yrittäjän asemassa tai henkilö on niin sanotusti erehdytetty tai pakotettu yrittäjyyteen. Jos työnteon tosiasialliset ehdot ja olosuhteet osoittavat, että esimerkiksi sopimuksen nimeämisestä toimeksianto, kumppanuus- tai muuksi vastaavaksi sopimukseksi huolimatta työsuhteen tunnusmerkit tosiasiasissa täyttyvät, uutta sääntelyä voitaisiin soveltaa myös tällaisissa tapauksissa. Sen sijaan, jos työsuhteen tunnusmerkit eivät täyty ja kysymys on niin sanotusti "aidosta yrittäjäsuhteesta", ei uusi säännös

soveltuisi. Rikoslaisissa on toki muita rikosnimikkeitä, jotka – tapauksesta riippuen – voivat tulla tällöin sovellettavaksi, esimerkiksi kiskonta, petos tai kiristys. Myöskään ihmiskauppa-rikoksen tunnusmerkistö ei edellytä työsuhteen olemassaoloa.

Esityksen myötä ehdotetaan muutettavaksi myös palkkaturvalakia, hankintalakia ja lakia työvoimapalveluiden järjestämisestä. Nämä muutokset on valmisteltu yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

Maahanmuuttojohtaja

Sonja Hämäläinen

Erityisasiantuntija

Ariann Grandell

Jakelu

OM Oikeusministeriö

Tiedoksi

TMI erityisavustaja Teresa Salminen

VN/24196/2023-TEM-26

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: